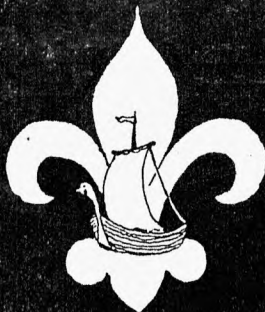

NOOR SEPP

VT

ERIVÄLJAANNE

Harju vanematekogu esimehe

reserv-aseadmirali JOH. PITKA 50 aasta sünnipäeva puhul.

Ilmub kord kuus.

Tegelik toimetaja

M. Veber.

Vastutav toimetaja

G. Lagus.

Talituse juht

A. P. Pachel.

Toimetus ja talitus:

Tallinn,

Uus tänav nr. 14.

19. veebruaril
1922. a.

2. aastakäik.

Postiga:

1 aastas 180 marka

1/2 „ 90 „

1/4 „ 45 „

Kuulutused:

Teksti eel 1 lehek.

1500 marka.

Teksti taga 1000 mrk.

Raamatuid igalt erialalt

soovitan rikkas valikus, iseäranis neid, [mis nüüdsel ajal väga haruldased on:

Arstiteadus
Tehnika
Õigusteadus
Majandusteadus
Keeleteadus
Mõõteteadus
Hingeteadus
Kasvatusteadus

Romaanid
Novellid
Jutustused
Luule
Kunst
Teadus
Reisikirjeldused
Noortekirjandus
ja nii edasi.

Joh. V. Abrelthal. :: Raamatu- ja noodiäri. ::

TALLINNAS, Vana Posti tän. 7. Sissekäik hoovist.

Posti kaudu tellimised toimetatakse ruttu ja korrallikult
— üksnes tõelisi postisaate kulusid arvesse võttes. —

Joh. V. Abrelthal'i
Eesti-, Vene-,
Saksa- ja Inglise-
keelsest

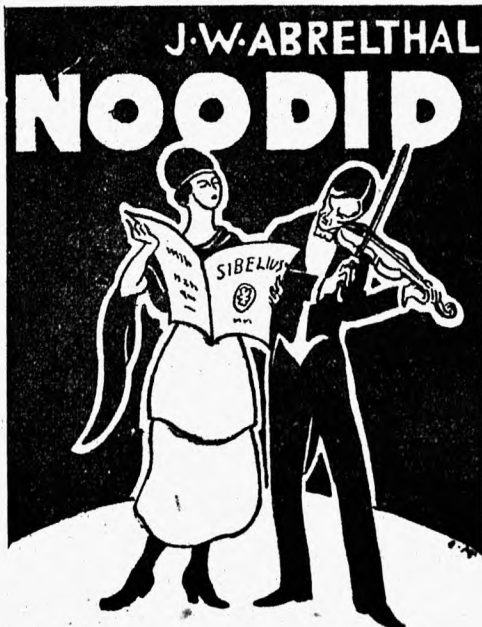
laenu- raamatu- kogust

on kõik Eesti-,
Vene-, Saksa- ja
Inglisekeelse ilmu-
nud paremad ju-
tu- ja teadusli-
kud raamatud
pärils vähese ra-
ha eest lugemi-
seks saada. Roh-
kem nõuetava-
vatest raama-
tutest on mitu
eks. kogus ole-
mas.

Joh. V. Abrelthal'i
noodiäri soovi-
tab alati suures
valikus kõlksugu

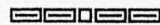
noote

lauluks ja män-
guks.

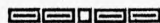

Pilt- post- kaarte

suures väljavali-
kus hulga viisi ja
1 e n d a v a postil
jaoks hinna alan-
dus.

Ostan eestikeel-
set vanemat kir-
jandust ja mak-
san head hinda.
Iseäranis vane-
maid ajakirje ja
jutulisaid ning
r o m a a n e : Graf
Monte Kristo,
Irmgard, Rosa
Burger, Ilus vab-
riku neiu, Kra-
kau lossi saladu-
sed, Rosza San-
der, Garibaldi,
Must kapten,
Margarethe
Stelnheli, Leith-
veiss j.n.e.

SISU: H. Rikand — Aseadmiral Joh. Pitka. H. Rikand — Vabaduse pühaks — 24. veebruariks. R. Kipling — Riki-Tikki-Tavi.

Aseadmiral Joh. Pitka.

Tema 50. aastaseks sünnipäevaks.

Kui keegi teist, noored, kord Eesti ajalugu kirjutama hakkab, siis ei pääse ta admiral Pitka nimest küll mitte vaikides mööda.

Kui meie rahval tähtsaid poegi on, kelle mehisusele, hakkajale vaimule ning juhtivale käele Eesti Vabariik oma olemise eest tänu võlgneb, siis on kahtlemata admiral Pitka üks neist.

Kui meil kedagi on, kelle isamaalus kullast puhtam ja meelesaigus

peale sattuda aine kohta, kuidas temast meremees sai, ja missugused olid tema muljed esimestel meresõitudel. See, mis ta jutustas, oleks väärt, et suleosava kirjaniku poolt paberile pandud saaks, nii iseloomulik, nii täis igasugusi raskusi, takistusi ja võitlust ning murdumata tahtekindlust oli see kõik. Kahju, et lehe ruum sellest, mis kuulsin, palju rääkida ei luba.

Kuivades arvudes ja sündmuste

Adm. Joh. Pitka ühes mereväe ohvitseridega.

soojendavalt särav, siis on siin küll admiral Pitka üks esimestest.

Kui vajame näiteid ürgjõulisest tahtevõimu avaldumisest ning vanakumata lootuslikkusest igasuguste katsumiste puhul, siis annab selleks ülihead materjaali admiral Pitka elukäik.

Mul oli kord õnn temaga jutu

üleslugemises on adm. Pitka elukäik järgmine.

Sündinud 7./19. veebruaril 1872 a. Järvamaal, Järva-Jaani läheduses. Jalgsemaa külas, Ansomardi peremehe Jüri Pitka pojana. Isa oli tubli põllumees. Ta oli koha mõisnikult poolpaljaste kätega ostnud (kõigest midagi umbes 40 rubla ümber sisse

makstes), aga nendesamade käte ja raugemata hoolega asja nii kaugele viinud, et poeg Johann poisikese põlves kord kuulda võis, kuidas isa emale ütles: „Noh, Jumalale tänu, talu on tasa makstud“. Kõige selle juures oli ta ka tubli eestlane, mis sellest selgub, et ta eluaegne valla talitaja (viimastel aegadel koguni seitsme valla talitaja) ja Rakvere „Kalevipoja“ seltsi liige oli. Mis ime siis, kui tema mõlemad pojad, nii vanem Peäro, pärastine ohvitser ja kirjanik, kui ka noorem, Johann, tulisteks Eesti isamaalasteks sirgusid.

Kuna vanem perepoeg Peäro ohvitseriks oli hakanud, tahtis isa, et Johann Ansomardil peremeheks oleks pidanud jääma. Sisemise tungi sunnil aga, millest allpool kõnelda tahan, tõttas Johann vastu isa tahtmist 1888 a. merele. Koha saamine laevadel ei läinud aga sugugi nii libedasti, nagu Johann arvas, ja tal tuli nii mõnigi kibe puuduste ja nälgimiste, pettumuste ja sadamas juhuslike tööde otsimiste kuu üle elada, enne, kui ta koha sai alguses ühele lootsi laevale, kelle kapteni saamatuse läbi veel tema, Johanni kopikadki vett vedama läksid, teenistusest aga midagi välja ei tulnud, — ning, siis Peterburis ühe kaubalaeva päale dekipoisiks võeti.

Väiksematelt laevadelt kord korralt ikka suuremate peale ülemines püüdis ta ühtelugu end meresõidus täiendada. Et tal sellejuures juba algusest peale rohkesti oma valitud elukutse kibedaid raskusi üleelada tuli, on ütlemata selge. Nii sõitis ta umbe 18 aastaselt purjeka „Tabori“ peal madrusena. 1890 aasta jõulu ajal sattus laev raske tormi kätte ja kaيناتas suuri vigastusi. Jõulud tol aastal, nagu nii mitmedki jõulud pärastpoole merel ja Eesti vabadussõja ajal (admiral Pitka harilikke pühi meelde ei tuletata), saadeti õnnetu laeva peal vähese toidu

ja veega mööda. Lõpuks päästeti laev ja Pitka sattus Odessasse, kust ta peale rasket haigust raudteega üle Venemaa kodumaale tagasitulema hakkas. Peale mitmesuguste ja korduyate viperuste jõudiski ta oma isa tallu, kus ta aga kaua ei viibinud. Talvistel aegadel merekoolis käies (Käsmus ja Kuresaares), käis ta suvel ja muidu koolist vaba aegadel meresõitudel ning täiendas nii oma teadmisi küll teoreetiliselt, küll praktiliselt. Selle tagajärgedeks oli, et ta 1893 a. Kuresaares kaugesõidu tüürimehe ja 1895 a. pärast Baltiski merikooli lõpetamist Tallinnas kaugesõidu kapteni eksami ära tegi.

Selle järele sõitis ta tüürmehena palju meredel: Põhja merel, Põhja ja Lõuna Atlandi okeanil, Mähiko lahes, Karaiibia merel, Vahemerel, Mustamerel, Punasel merel, India okeani ja Hiina-, Kollasel- ning Jaapani meredel. 1899/1900 a. talvel oli ta uue soomuslaeva „Admiral Uschakovi“ peal mereväe õppusel. Pärast seda jatkas jälle meresõitused kaubalaevadel küll kaptenina, küll kapteni abina, kuni ta 1907 a. Liverpoolis, kuhu ta ka oma perekonna oli viinud, lätlase hra Jummutziga laevamaakleri äri „Pitka & Jummutz“ asutas. Hra Pitka tegevust Liverpoolis laevamaaklerina on Eesti meresõitjate poolt kõrgelt hinnatud. Tähendatud äri hra Jummutzile jättes, asus hra Pitka 1911 a. lõpul Tallinnasse, kus ta merekaubanduse ühisuse Joh. Pitka ja Ko. ja Tallinna laeva ühisuse asutas. Suure Vene revolutsioni algul asutas ta laevasõidu ja merekaubanduse edenemise seltsi „Laevandus“, mille juhatuse esimeheks ta eestlasi õhutas Balti aadeli seltsi „Russisch-Baltischer Bergungs-Verein“ ära ostma, mis ka sündiski, kus juures ta selle suure aktsia-seltsi juhatuse esimeheks valiti. Kõiki heid nelja ettevõtet juhatahes leidis hra Pitka veel aega ka Eesti polkused, ratsaväge, Omakait-

set ja Eesti Kaitse Liitu organiseerida.

Agas kui 1918. a. lõpul Eesti vabaduse sõda lahti puhkes, kui paljud kartlikud hinged Eestis tuimalt ja osavõtmatult uut Vene võimu laenet, — seekord juba verist ja punast — meie üle veerevat ootasid, kui meie Ajutise Valitsuse üleskutse, et kodumaa vabaduse ja meie iseolemise mõttest arusaajad eestlased vabatahtlikkude kangelastena isamaad kaitsma tõttaks, kurtidele kõrvadele oli kajanud, siis pani Joh. Pitka, tolkorral veel kapten, kõikide äriliste ettevõtete juhatamise maha, selle juures isikliselt palju kahju saades, ja andus täielikult vabadussõjale. Ning sellest veel mitte küllalt: ka oma pojale, realkooli õpilasele, pani ta ette, eeskujuks teistele sõjaväkke astuda ning vaenulistele vägedele, kes juba sügavale Eestisse tunginud, vastu astuda, mida see ka täitis.

Mis hra Pitka, kellele tema sõjaliste teenuste eest aseadmirali aunimi anti, Eesti vabadussõjas korda saatis, sellest siin paarisõnaga selatada oleks lihtsalt võimata.

Peale sõja lõppu asutas hra Pitka uue ettevõtte merekaubanduse alal perekondlise firma all „Joh. Pitka ja Pojad“.

Nii on, lühidates joontes, selle väljapaistva töömehe siimaaalne elukäik.

Ülimalju on tal selles vaheldusrikkas elus igasugusi tähelepanemiseväärilisi juhtumisi ja nähtusi läbielada tulnud. Juba noore Pitka kaheksa aastase, merd iialgi näinud külapoisikese Juku peas mõtte tekkimine, merimeheks läüa, milline mõte merijutte sisaldavaist raamatuid Jukule külge oli hakanud ja millest ta joobunes, on kummaline.

See mõte sai hoogsat õhutust kahe, Pitka kodukülalt pärit oleva merimehe Nurkliku ja Vahti jutustustest, mida Juku nende meeste kodukolgas

käikudel ahnelt endasse imes. Ning neli pikka aastat elas poisike ära, ilma et ta oma hella igatsust, merd näha ja merimeheks saada, kellelegi välja oleks ütelnud. Alles kaheteistkümne aasta vanaduses hakkas ta isalt manama, et see teda Tallinnasse sõidul kaasa võtaks, kuid ka siingi ei ütelnud ta oma salamõtet, merd näha saada, välja. Agas kui reisimehed Tallinna lähedale Irumäele jõudsid ja päiksepaistelisel hommikul Irumäelt ütle mata õrnuses sinava mere, siruviiru kallaste ja kaugete saarte kuniglik-ilus pilt ärevast ootusest väriseva poisikese ees avanes, siis jäi ta kui kivistunud seisma, nagu oleks ta iga liigutamise kõnelemise võimegi kaotanud. „Meri! meri! See on siis meri!“ näis kogu ta väike olevus hõiskavat. Ja tema isa, kes lapse imestust nägi, ei seganud seda rõõmu tükil ajal, kuni tal viimaks ikkagi poisikesele meelde tuletada vajanes: „Tule, Juku, lähme edasi!“

Ehk jälle otsatud, tagajärjetaks jäänud koha otsimised Tallinnas, siis Peterburi minek ja seal asuva tädi ülesotsimine aadressi järele, mis täiesti õige, kuid mis lihtsalt sellepärast ei kõlbanud, et — maja numbrid muudetud olid ja sarnast nummert, millest poiss teadis, seal tänaval üleüldse enam ei olnud. Voorimees pillub poisi pakid tänavale, linnavaht nõuab, et ta enda oma koliga sealt ära koristaks, aga ei oska mitte poisi äpardusest aru saada, kuigi tema teadma pidi, et maja numbrid alles hiljuti ära on muudetud ja ülevärvitud; inimesed koguvad ümber, itsitavad ja pilkavad. Mis pidi armetu maa poiss, kes keeltki ei mõistnud, sarnastes oludes suures ilmalinnas peale hakkama? Keerutas mõne paki õlale, mõne võttis kätte, mõne kaenlasse ning läks, — äga kuhu? Või ta seda ise teadis. Seal näeb ta tänava nime, mis temast kuuldud. „Jah, õige,

siin tänaval peab elama muusika-õpilane Allik, tema isakodu naabri peremehe poeg Mihkel Allik. Aga mis numbri all majas?" Ning oma hädas hakkab poiss tänava maju lihtsalt otsast peale läbi käima. „Kas siin elab Mihkel Allik?“ „Ei ela“. — „Kas siin elab j. n. e.“ — „Pole sarnast nime kuulnud.“ J. n. e., ikka n. e. Korraga, ühe maja juures kuuleb ta ülemise korra pealt viiuli mängu. „See on Alliku viiul“, hõiskab poiss ja tormab treppi mööda üles. Ning lapsepõlve sõbra abil ja toetusel leiab ta oma tädi üles.

Ehk esimesel sõidul Põhja-Saksa merel, kus hirmus torm talle esimese kohutava mereristimise andis ja kus ta päevasid vältavas rängas merchaiguses meeletu oli — mitte raskuste pärast, mida ta nüüd juba merimehe elus nägema hakkas, vaid arvamisel olles, et vast ehk ei vasta tema tervis merimehe elu nõuetele. Ja see kartus, näruse tervise pärast, nagu ta arvas, vahest ehk alla vanduma pidada, näis talle merchaigusest enesest hirmsam olevat.

Aga samal esimesel sõidul, kui laev ühel kuupaistelisel ööl Biskaja lahe lõuna ossa jõudis, hakkab eemal kuu ketta poole viivast voogava sulala hõbeda teest lõhestatud saladuslikest pimedusest midagi avanema, midagi veel saladuslisemat, kuid kirjeldamata kaunist. Mis see on? Mis seal sünnib? küsib poiss. See on lumemägestik, seletatakse talle. Siis mägestik, mis pilvist läbi ulatab! Ning ilmuvus, terve omapärane maailm, kirjeldamata ilu ja hiilguse sümfonia, kasvab ja laieneb, laieneb ja kasvab, nagu töotaks ta tervet ilma kaelustama hakata, ja vaataja noor hing näib orgaaniliseks elundiks saanud olevat, mis rinnust välja tikku-des hingamise kinni paneb, vere palgesse ja juuksed liikvele ajab — mitte hirmu, vaid üleilmlise õnnetunde pärast. Ja poiss vajub laeva-

pardale ning naudib pärani silmil tundide kaupa seni nägematut ilu, kõike muud täiesti unustades.

Ka laeva meeskondadega läbikäimises on hra J. Pitkal tema kapteni põlves nii mõndagi üleelada tulnud. Kui ta kord pangamaja Gröbner ja Höppneri ning ärimehe Meyeri suuremal purjekal „Lilly“ kaptenina reisisul oli, jõudis laev pärast mitmekümne päevalist merelolekut Rio de Janeirosse. Arusaadavalt oli mere-meeste maalemineku tung, peale pikka meresõitu, pöörane. Aga kohalikude võimude poolt oli keelatud eurooplasi maale lasta. See teade ajas mehed mässama ja kaks eestlast tungisid oma kaptenile nugadega kallale. Aga vähe aja pärast istuvad juba mõlemad mehed kajutis kindlalt raudus. 1912 a., kui kapten Pitka juba Eestis tagasi oli, ilmus ühel ilusal päeval üks neist noameestest tema, nagu vana tuttava juurde juttu ajama. Nii võib arvata, et kapten Pitkal enne, kui ta mehed raudu panna laskis, korda läks neile selgeks teha, kellel õigus oli: kas temal või mässajatel.

Nüüd on auväärt admiral ja vabadusevõitleja oma 50 eluaasta lõpule jõudnud. Ta on veel käbe ja kärmas, tüse ja rüse, ning võib loota, et ta veel kaua oma sugurahva heaks töötada suudab. Missuguse põnevusega ta meie riiklise tugevenemise küsimust jälgib, missuguse murega ta vahest siin ilmsiks tulevaid kurbe nähtusi juurteni välja kiskuda püüab aidata, seda ei saa kirjeldada, seda peab ise nägema.

Olgu aseadmiraal Johann Pitka tema 50. aastasel sünnipäeval ka noorseppade poolt kui nende vanemate kogu esimees ja hoogne toetaja kõigest südamest tervitatud.

Toetagu teda kõik head vaimud tema töös!

H. Rikand.

Vabaduse pühaks — 24. veebruariks.

H. Rikand.

Kui 1869 a. Tartus esimene ülemaaline Eesti laulupidu ära peeti, millest üle 800 laulja ning mängija osa võtsid, siis sündis see niisuguse vaimustustule saatel, nagu seda vaevalt kunagi pärast seda Eestis on nähtud.

See oli pärisorjusest peasemise 50. aastane juubel, see oli ühtlasi ka abinõu, eestlases eestlast äratada, teda enesetundmisele tuua, teda võõrast halvavast mõjust vabastada.

Millist ülevat, kõrget meeoleu juba kogu selle pidu ettevalmistused meie rahva peale avaldasid, on raske ette kujutada. Halbade kevadiste teede peale vaatamata käidi koguni 15—20 versta tagant kiriku juurde laulusi õppima. (Nii tõmbasid minu isa ja onu igal nädalal kord ehk kaks 18 versta tagant Väimala vallast Põlvasse harjutustele käimist.) Millise õnneliku tundega ja heameelega seda pidu pärast aastate järgi meelde tuletati, sellest võiks terved raamatud kirjutatud saada. Pidul päevade meeolust enesest rääkimata.

See oli arusaamine ihuliku priiuse väärtusest, vabaduse ilust, oli rõõm iseenese leidmise üle, oli uhke lootus mingi roosilise tuleviku peale. Milles nimelt roosilise, see võis veel selgusetu olla, aga et ta roosiline pidi saama, see oli kindel.

Au meie isadele, esimese priiuse püha, 50. aasta juubeli laulupidu toime panejatele. See nurgakivi meie iseteadvuse hoones sai õigel ajal ja õigel viisil pandud. Ning edaspidine ehitamine võis juba jätkuda.

Meil on pärast seda veel rohkesti rahvuslikke pühi peetud. Palju suuremaid, võib olla, ehk kunstilisest küljest paremini korda läinuid. Aga ei ole küll ükski pidu, ükski ettevõtte sarnase väsimata hoole, andumusega ja nii ütelda, otse astronoomilise täpiseusega läbi viidud, kui esi-

mene laulupidu. Vaimustusest ja sisemisest tulest kõnelemata.

Praegu on Eestil sarnane vabadus, missugusest esimese laulupidu toimepanejad ja selle külalised undki näha ei mõistnud ja ei oleks — julgenudki.

Eesti on iseseisevriik. Eesti, see endine kõigist tundmata, ehk kui tuntud, siis ainult Tuhkatriinuna, orjade maa ja sugu, on omaväärline teiste rahvaste hulgas. Eesti on ise oma peremees. Ja kui ta ka puuduses ning viletsuses peaks elama ning kui tal ränkade raskustega võidelda tuleb, see on tema oma, tema kodune asi, millest ta ise jagu tahab saada. Ta on ise oma ettemees.

Milline hõiskamine, milline uhke rõõm peaks nüüd eestlase hinge täitma!

Kardan, et väiksem, kui see suurele asjale, meie riiklisele iseseisvusele vastav oleks.

Kui 1918 a. 24. veebruaril Eesti Maapäeva Vanemate Nõukogu poolt antud iseseisvuse manifest, mida paljud rahva ärksamad liikmed kannatamatalt ootanud olid, Tallinna raekoja seinale ilmus, siis nägin, kuidas inimesed seda samuti külmalt lugesid, nagu oleks mingi kauba-kuulutusega tegemist.

Kui ma sealt edasi minnes ja Nunne tänavale sammudes Kloostri tänavaga otsa kohale jõudsin, nägin, kuidas vaksali poolt auto sõitis, millel Eesti lipp ees lehvis ja kus mitu meest sees istusid, kelledest ma h-ra K. Pätsi ära tundsin. Arusaades, et nüüd needamad tulevad, omad mehed, kes vastu olid pidanud enamlastele ja veel paremine, veel mehisemalt, veel välja paistvamalt vastupidanud Saksa toore raudrusika ees, et nüüd needamad tulevad ja nende tulekuga meie ise oma elu korraldama ning ehitama hakkame, kah-

masin ma kübara peast ja, teda õhus keerutades, hüüdsin täiest kõrist hurraa!

Aga ligilähedal olevad inimesed vaatasid minu nagu juhmi peale. Ning mitte ükski neist ei tõstnud kätt peakatte juurde, et möödasõitjate põranda alt pääsemises meie rahva uut päeva tervitada...

Vabariigi iseseisvuse väljakuulutamise mälestuspäev on saanud?

Ei, seda ei ole uskuda! Kui teie Eesti ajalugu tunnete, siis peate küll ka teadma, mida Eestile 24. veebruar tähendab.

Räuskagu need vaimlised vigan did, kes meie väikse rahva eluhoidmise loomulikkude tungi naeruks panevad ehk seda koguni kuriteoks ar-

Ugala noorseppade vanematekogu ühes Harju noorseppade saadikutega h-rade Pacheli ja Lagusega.

Noorsepad! Teie, kes rahvuslise lipu au sees pidamise üheks oma organisatsiooni eesmärgiks olete seadnud, teie, kelle noortes soontes elumahlust täidetud ja seesmise tule leekidest õhutatud ülijõud peaks voo-gama, teie, kelle vaimu värskus meis vanades enese kohta teatavat kaetsust peaks tekitama, kas teie peaks külmaks jääma meie täht-samal, pühamal rahvuslikul pidu-päeval, milleks 24. veebruar, Eesti

vavad, kuid selle eest kas sõgedu- sest ehk end kommuuna meeste käsi- lasteks müütades valmis on meie iseseisvust Vene rahvuse moo- lokile ohverdama. Räuskagu need, kui palju nad heaks arvavad, aga teie, teised noored, kelle hingese o m a e n e s e m i n a ja sellega käsikäes käivad tunded, püüded ning siht- jooned veel sunbunud ei ole, teie ei alanda end mitte oma enese ja oma rahva surnumatjateks.

Rikki-Tikki-Tavi.

Inglise kirjaniku R. Kiplingi uudisjutt. Tõlkinud noorsepp Reichenbach.

Siin jutustus suurest sõjast, mida Rikki-Tikki-Tavi üksipäini suure maja vannitoas Sigoli maakonnas pidas.

Darsi, linnuke-rätsep, oli temale abiks ja Tshukundra-rott, kes kunagi lagedale põrandale ei jookse, vaid alati seina veere poole hoiab, oli temale heaks nõuandjaks. Kuid terve võitluse kaunatas Rikki üksinda ära.

Rikki-Tikki-Tavi oli mangusta; sabake ja vill olid tal, kui valgel kassipojal, peake aga kui pääsukesel. Silmakesed olid tal roosad, samati ta liikuv ninaotsake oli roosa. Rikki võis end sügada, kust tahtis, ükskõik mis käpakeseaga: esimesega ehk tagumisega, kudas juhatus. Ja kudas ta veel mõistis oma sabakese villa kohendada, nii et see lambi-harja sarnaseks muutus; tema võitlushüüd, kui ta tihedast ja kõrgest rohust läbi jooksis, kõlas nii:

— Rikk-tikk-tikki-tikki-tshk.

Juhtus, et suvine veetõus ta koopest välja ajas, kus ta ühes isa ja emaga elas, ja kudas ta ka jalgu ei siputnud ja tagant üles ei löönud, siiski kandis vesi ta tee kõrvale kraavi. Tal läks korda ujuva umb-rohu-tuustakule ronida, ja seal hoidis ta end sennikaua, kunni ära minestas. Kui ta meelemärgusele tuli, leidis ta end päikesepaistel, aias, tee peal — täiesti sasis karvadega, läbi-märg, ning keegi väike poisike seis ta kõrval ja kõneles:

— Näe, mangusta. Ta on juba surnud. Teda tarvis matta.

Poisikese ema aga vastas:

— Ei, ta tuleb võtta ja ära kuivatada; võib olla pole ta veel täiesti surnud.

Ta viidi tuppa, ja keegi suur inimene võttis ta kahe sõrme vahele ning ütles, et ta sugugi surnud pole vaid ainult vee sees läkastunud on, sellepärast mähiti ta puuvillasse

ning hakati teda tule ääres soendama. Siis tegi Rikki silmad lahti ja aevastas.

— Noh — ütles suur inimene — (see oli inglane, kes alles neil päevil siia maija sõitis) — nüüd ära teda ainult hirmuta, ja vaatame, mis ta tegema hakkab.

Kõige raskem asi ilmas on küll mangustat hirmutada, sest ta on tervena, nina otsast kunni saba otsani, täis ainust kirge: uudishimu. Perekonnavapil seisab kõikidel mangustadel: „Hulgu ja uuri“, ent Rikki-Tikki oli puhastverd mangusta. Ta silmitses vaasi, tuli otsusele, et see söödav pole, vaatas laual ringi, istus tagumiste käpakeste peale, seadis enda villad korda, sügas mõnd kohta ning kargas väikese poisi õlale.

— Ära karda Teddi, — ütles talle isa — seda teeb tema seks, et sinuga tutvustada.

— Ah! ta kõdistab mu lõuga! — kiljatas Teddi.

Rikki-Tikki vaatas poisile kaeluse vahele, nuusutas, kudas tema kõrv lõhnab, kargas sealt põrandale ja jäi sinna istuma, ninakest puhastades.

— Imelik! — ütles Teddi ema, — ja seda nimetatakse metsloomake-seks! Minu arvates on ta sellepärast nii julge, et meie ta vastu lahked olime.

— Mangustad on kõik niisugused, — ütles ta mees. Kui Teddi teda sabast kiskuma ei hakka ega puuri ei pista, siis jookseb ta päev otsa niiviisi maja mööda. Nüüd aga söödame teda.

Temale anti toorest liha, — väikene tükikene. Rikki-Tikki armastas seda väga, kui ta söönud sai, jooksis ta kohe rõdule, istus päikese kätte ja kohendas oma villa, et seda juurteni ära kuivatada, ning

peale seda tundis ta ennast veel paremini kui enne.

— Palju on siin majas uurimiseks, — ütles ta endale, — minu sugulased ei näe tervel eluajal nii palju. Ei, parem jään juba siia ja uurin kõik läbi, kudas on.

Päev otsa ei teinud ta muud kui hulkus maja mööda. Oleks pea-aegu veepange uppunud, ronis ninatpidi tindi sisse ning põletas end sigariotsaga, mida suur inimene suitsetas, sest ta ronis suurele inimesele põlve peale, et vaadata, kudas sulega paberile kirjutatakse. Öhtul läks ta Teddi magamistuppa: vaja oli vaadata kudas lampe põlema süüdatakse. Kui Teddi magama heitis, ronis Rikki tema sängi, kuid ta naabus polnud mõnus, sest et ta iga väiksema kui sahina juures üles kargas, kuulatas ja vaatama jooksis, milles asi seisab. Isa ja ema tulid lastetuppa magajat poega vaatama, ja leidsid Rikki-Tikki, kes kuulata-des peapadja peal istus.

— See mulle ei meeldi, — ütles ema, — Jumal hoidku, ta võib last hammustada.

— Ära karda, — ütles isa. — Pane Teddi kõrvale koer, ja siiski pole ta paremini kaitsitud. Aga nüüd, selle loomakesega... Juhtub, näituseks, uss...

Kuid sarnastest koledustest ei tahtnud Teddi ema kuuldagi.

Hommikueineks tuli Rikki Teddi õlal rõdule, temale anti banaani ja tükk keedetud muna, ning ta käis korda-mööda igäihe põlvel, sest pole mangustat, kes ei looda varem ehk hiljem kodu-mangustaks saada; muidugi, kui ta hea kasvatuses saanud. Kõik nad unistavad juba väiksest peast niisugustest tubadest, kus vabalt võib joosta. Rikki-Tikki ema (ta elas kord kindrali majas Tshigohi maakonnas) andis pojale põhjaliku õpetuse, kudas end hoida, kui tal kunagi juhust on valgete inimestega kokku saada.

Peale hommikueinet läks Rikki aeda, — et seal kõik ära vaadata, mis aga vaatamisväärt.

See oli kaunis suur pool-metsik aed, ja roosipõõsad Mureschal Niel olid temas lehtmaja suurused. Seal olid pärnad, apelsiinipuud, terve bambuse padrik ja läbipääsemata rohutihnik.

Rikki-Tikki limpsas koguni keelt.

— Jahi jaoks pole koht halb, ütles ta, ning ainult selle mõtte juures paisus ta saba lambiklaasi harja sarnaseks ja ta jooksis terve aia läbi, nuusutas siit ja sealt ja viimaks kuulis ta kibuvitsapõõsas mingisugusi haledaid häälti.

Need olid Darsi, linnuke-rätsep, ja tema naine. Need olid endile suurepäralise pesa teinud; kahest suurest soone-nööriga kokkuõmmeldud lehest, seestpoolt oli ta puuvillaga ja pehmete udusulgedega täidetud. Nende raskuse all kiikus pesa aina igale poole; nemad aga istusid veerel ja kurtsid valjusti.

— Mis viga? — küsis Rikki-Tikki.

— O, me oleme nii õnnetus, — ütles Darsi, — meie poeg kukkus pesast välja, ning Nag sõi ta ära.

— Hm! — ütles Rikki-Tikki, — muidugi on see väga kurb, kuid mina olen kahjuks siin võõras. Jutustage mulle ruttu, kes see Nag on?

Vastuse asemele lipsasid Darsi ja tema naine pesasse, sest et sealt, kus rohi tihedam oli, alt, põõsa juurest, kostis tasane piiksumine, — kuid, külm hääl, mis sundis Rikki-Tikkit paar sammu eemale kargama. Siis tuli rohust vähehaaval Nagi, suure musta madu — kobra pea nähtavale, kelle pikkus keelest kunni sabani viis jalga oli.

Kui ta kolmandiku oma kehast üles tõstis, jäi ta seisma ja hakkas kõikuma nagu võilill tuule käes ning vaatas ussi-pilguga oma kurjade silmadega Rikki-Tikki peale; kobra silmel on alati üks ilme, olgu tal missugused mõtted tahes.

— Kes on see Nag? — hüüdis ta. — Nag, see olen mina. Vägev jumal Brama pani oma pitseri terve minu sugu peale, kui esimene kobra teda päikesekiirte eest varjas, kui ta magas. Vaata siis nüüd ja värise.

Ta ajas end veel rohkem sirgu, ja Rikki-Tikki nägi seal märki, mis oli kui terassilmus terashaagi jaoks.

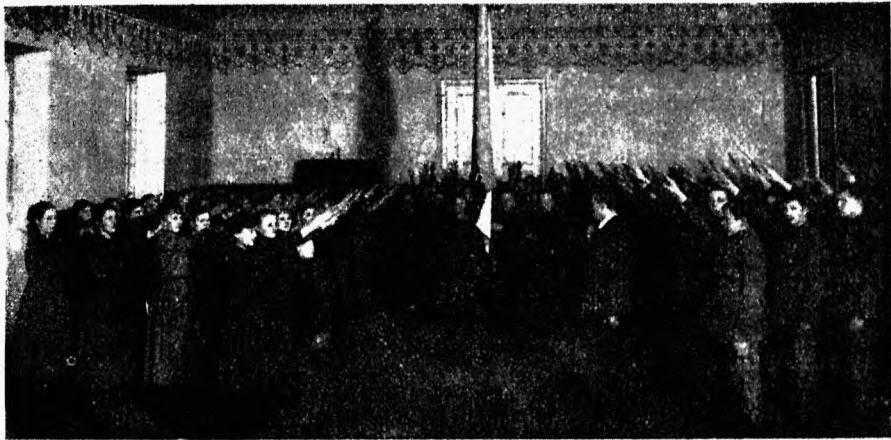
Silmapilguks kohkus ta; kuid mangustal pole lihtsalt võimalik kauemaks kohkuda, kui minutiks, ja kuigi Rikki-Tikki kunagi elusat kobrat näinud polnud, sest ema toit

ta. Sellepärast painutas ta pead, vaatas viltu ja ütles:

— Hakkame vaidlema: kui sina võid mune süüa, miks ei tohi siis mina vahel linnupoega süüa.

— Vaata tagasi! Vaata tagasi! hakkas Darsi korruga laulma.

Rikki-Tikki sai aru, et pole aega tagasi vaadata ja ilmaaegu vahtida. Ta kargas kõigest jõust õhku ja nägi just oma jalge ees Nagi kurja abikaasat, Nagaisa, susiseva pea. Ta hiilis sel ajal mangustale selja taha, kui mees juttu vestis, ja mangusta

Ugala noorsepad tervitavad lippu.

teda surnutega, — mäletas ta hästi, et täiskasvanud mangusta olemasolu seisab selles, et ussidega võidelda ja neid süüa. Nag teadis ka seda ning kandis külma südame põhjas salajast hirmu.

— Hea küll! — ütles Rikki-Tikki, ja saba hakkas tal uuesti paisuma, märkidega või ilma, aga mis õigus sul on pesast kukkunud linnupoegi süüa?

Nag mõtles ainult üht: tema ootas, et Rikki-Tikki selja taga hakkab rohi vaevalt märgatavalt liikuma. uss teadis väga hästi, et kui Rikki aeda ilmud, siis ähvardab surm varem ehk hiljem teda ja tervet tema sugu; aga nüüd tahtis ta ära lipsa-

poleks surma eest pääsnud! Kuid sellepärast hakkas ta sisisema, et ohver ära lipsas. Üleskaranud Rikki-Tikki oleks talle peaaegu selga kukkunud, ja kui ta vanem mangusta oleks, siis teaks ta, et nüüd on paras aeg hammastega kinni hakata: kord hammustada — ja valmis. Kuid tema kartis äkilist ja hirmsat kobra vastulööki. Tõsi, ta hammustas teda, kuid nõrgalt, ja kargas kohe tema saba keerdude eest eemale, aga tema jäi paigale haavatuna ja vihaleärituna.

— Küll sa Darsi, oled aga kurjategija! — ütles Nag ja roomas pesa poole kibuvitsapõõsas; kuid Darsi ehitab enda pesa nii, et uss ligi ei

pääse, ja pesa hakkas ainult kii-kuma.

Siin tundis Rikki-Tikki, et ta silmad punaseks lähevad, (kui mangusta silmad punaseks muutuvad, siis tähendab see, et ta väga vihas-tab), istus tagumistele käppadele — ja saba peale — täpipealt nii kui väike kängur, vaatas ringi ja hakkas ise viha pärast värisema. Kuid Nag ja Nagaina peitsid endid ruttu rohusse. Kui uss märki ei taba, siis ei kõnele ta sõnagi ja ei avalda üldse millegiga omi edaspidiseid plaane. Rikki-Tikki ei mõtelnudki neid taga ajada, sest ei teadnud kas suudab kahe ussiga korraga valmis saada. Sellepärast hakkas ta pikkamisi koju poole minema, istus liivase teeraa lähedusse ning vajus sügavatesse mõtetesse. Ja oli ka mille üle mõtelda.

Kui teie omas elus vanu loodus-teaduse raamatuid lugema juhtute, siis leiate teie sealt teate, nagu jookseks mangusta ära ja sööks mingi rohukõrre ära, mis teda parandab ussi hammustusest. See pole tõsi. Vaid oleneb üksnes silmade ja jalgade väledusest; ussil seisab kõik lõõgis, aga mangustal hüpes, ja et ükski silm ussi pea liigutusi jälgida ei suuda, kui ta end hammustusele valmistab, siis tulebki seda hüpet paremaks lugeda kui kõik imerohud.

Rikki-Tikki tunnistas, et ta alles noor mangusta on, ja sellepärast oli tal iseäranis hea meel, et tal õigel ajal korda läks ära lipsata.

See andis talle nii palju usku iseendasse, et ta end iseäralise mõnutundega silitada lubas, kui Teddi mööda teed tema juure jooksis. Vaevalt kummardas aga Teddi ta üle, kui liivas midagi hiilgavat nähtavale tuli ning peenikene hääl piuksatas: „Ettevaatust! Mina — olen surm!“

See oli „Karait“ — väikene ussike. Ta on tormivärvi hall ja vedeleb alati tolmus.

Tema nõel on sama hävitav, kui kobra nõel. Ise on ta nii väike, et teda ükski tähele ei pane. Sellepärast on ta, muidugi, veel kardetavam.

Rikki-Tikki silmad läksid jälle punaseks, ja tema ei läinud vaid ennem tantsis Karaiti poole, kudagi imelikult kõikudes ja hüpates nagu seda teevad kõik tema sugulased. Kõrvalt vaadates on see väga naljakas käik, aga ta on nii ettenähtud, et annab mangustale võimaluse hüppe ükskõik mis nurga all teha. Kuid võitluses ussidega on see otse tarvilik. Rikki-Tikki ei aimanudki, et ta nüüd palju rohkem oma elu kaalule paneb, kui enne Nagiga sõda pidades. Karait on nii väikene ja nii osav, et kui mangusta hammastega tema selgroogu ei hakka, natuke allpool pead, nõelab teda siis Karait tingimata kas huulde või silma.

Kuid Rikki ei teadnud midagi, ainult silmesse valgus tal veri ja ta kargas ussi ümber, otsides kust tal parem kinni oleks haarata. Karait kargas ta kallale. Rikki hüppas kõrvale ja tahtis ära joosta, kuid vastik tolmuvärvi hall peake imbus end talle õlgade vahele ja tal tuli õhus kukerpalli lasta, et end vabastada. Kuid siis hakkas Karait tema jalgade külge kinni.

Teddi tõstis kisa.

— Vaadake, vaadake, — meie mangusta tapab ussi! — ja Rikki kuulis, kuida Teddi ema kiljatas. Ta isa jooksis juure kepp käes, kuid siin juhtus just nii, et Karait silmapilguks Rikkist lahti laskis, ja see kargas ta juure, võttis tal turjast kinni, haaras esimeste käppadega ta pea, lõi hambad tal turja ning veeres kukerpalli ta juurest eemale. Niiviisi oli Karaiti jõud vähendatud ja Rikki-Tikki oli juba valmis teda ära sööma, alates sabast (sest nii on tema perekonnal kombeks süüa), kuid siin tuli tal meele, et liig-söö-

mine mangusta paindumataks teeb, ja kui ta oma painduvust ja osavust alal hoida tahab, siis peab ta katsuma, et ta mitte paksuks ei läheks. Ta läks kastori põõsaste alla tolmu sisse suplema aga Teddi isa hakkas kepiga surnud Karaiti lööma.

— Kui rumal! — mõtles Rikki-Tikki. — Milleks see kõik? Ma lõpetasin ometi juba temaga.

Siin jooksis tema juure Teddi ema, võttis ta tolmu seest üles ja hakkas teda kallistama ning sõnas, et tema ta poja surma eest päästnud; ja Teddi isa ütles, et see pole muud kui Jumala sõrm. Teddi aga jõllitas kohkunult silmi ja vaatas ehmatanult enda ette. Rikkile meeldis väga terve see segadus, mille mõttest ta muidugi aru ei saanud. Võib olla kallistas teda Teddi ema selle eest, et ta tolmu sees suples? Olgu kudas oli, aga see meeldis talle.

Õhtul, lõuna ajal, joostes mööda lauda viinaklaaside vahel, oleks ta võinud kolm korda kõhu täis süüa — ja veel kõige peenemaid roogi, kuid ta pidas hoolega Nagi ja Nagainat meeles, ja kuigi talle Teddi ema hellitus väga meeldis ja Teddi õlal väga mõnus istuda oli, siiski punetasid vahete-vahel ta silmad ning ta laskis oma võitlushüüdu kuulda:

— Rikk-Tikk-tikki-tikki-tshk!

Teddi võttis ta enda juure sängi ja soovis tingimata, et Rikki-Tikki ta rinna peal magaks. Rikki ei võinud teda ei hammustada ega kraapida: ta oli liiga hästi kasvatatud. Nii pea kui Teddi uinus, läks ta oma õisele käigule maja mööda ja komistas pimeduses Tshukundra, roti peale, kes seina veert mööda ronis.

Tshukundra — väga õnnetu väike loomake. Ta nuuksub ja nutab

kogu öö ja tahab ikka nii julgeks saada, et toa keskele joosta, kuid kunagi ei jõua ta sinna.

— Ära katsu mind, Rikki-Tikki — ära tapa mind! — palus ta peaaegu nuttes. — Rikki-Tikki, ära tapa mind!

— Kes usse tapab, teeb vaevalt rotile midagi, vastas Rikki põlgtusega.

— Ussitapja sureb ka ussi läbi! — ütles veel haledamalt Tshukundra. — Ja kust võin mina teada: võib olla tuleb Nag sind tapma ja tapab kogemata minu. Paljugi mis võib juhtuda, iseäranis pimedal ööl.

— Seda pole sul küll vaja karta, — ütles Rikki-Tikki.

— Sind pole ju kunagi aias, aga Nag elutseb ainult seal.

— Minu täditütar Tshna, ta on — rott, jutustas mulle... — algas Tshukundra ning peatas kohe.

— Mida ta siis jutustas?

— Tsss! Nag on igal pool. Sa ehk sooviks rääkida minu täditütrega Tshna — aias.

— Kuid ma ei ole teda näinud ja sellepärast jutusta sina mulle sellest. Ja ruttu, Tshukundra, muidu ma hammustan sind Jumala pärast.

Tshukundra istus varvastele ja hakkas nutma. Pisarad tilkusid tal vurre mööda. — Mina olen nõrk, kaitsmata olevus, — rääkis ta hüludes, — mul pole kunagi julgust olnud keset tuba joosta. Palun ole vaigusam, Rikki-Tikki. Paljut ei või ma sulle jutustada. Kuulata parem, Rikki-Tikki.

Rikki-Tikki kuulatas. Majas oli vaikne nagu alati, ja talle näis nagu kostaks mingi kerge kraapimine just kui lendaks erilane aknaklaasi vastu ehk sahiseks kuiv ussi kest kivi-põrandat mööda.

(Järgneb.)

J. Reimann

TALLINNAS, Harju tän. 34.

Kõnetraat 206.

Soovitab omast rikkalikust ladust üksikult ja hulga viisi:

kontoraamatuid, kaustikuid, vihkusid, taskuraamatuid, blokkisid, tshekiraamatuid, postkaardi ja mälestussalmi albumisid, päevaraamatuid ja kõiksugu kirjutuse ning joonistuse tarbeasju. Piiblid piltidega ja ilma liht ja kuldköites. Jutluseraamatuid nelja seltsi. Kiriku lauluraamatuid liht ja kuldköites. Kõiksugu uuemat
:: ilukirjandust j. n. e. ::

Kõitmise ja lineerimise tööstus, Heeringa tän. 12.

Kõnetr. 102.

Kõnetr. 102.

valmistab kõiksuguseid liht- ja ilutöid.

Ülemalnimetatud kaubad on kõik oma tööstuse saadused.

Näitustel saadud mitmed esimesed auhinnad. - - -

:: :: Koolitarbe ja mänguasjade tööstus :: ::

KOOL ja MÄNG

Töökoda: Põhja tän. 6-e. Kauplus: Posti tän. 4. Tel. 15-15, 16-56

Valmistab koolidele
joonistuslaude,
tsirkleid, joonlaude,
sule ja pliiatsi toose,
geomeetrilisi kehasi.

Lastele ja vanadele
ilu ja mänguasju.

Jahimeestele ja loo-
dusloo kabinetidele
täis topitud linnud
:: ja loomad ::

Spordiseltsidele
ja spordi meestele
süste üksikult ja
:: hulgaviisi. ::

AINUKE SELLESARNANE TÖÖSTUS EESTIS.

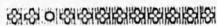
:: :: SAADUD VÄLJAMAA MÄNGUASJU. :: ::

PARIKAS' TE : FOTO-ATELJE :

Tallinnas, Kuninga tänav 1. Tel. 7-50.

AVATUD: ÄRIPÄEV K. 9-5,
PÜHAPÄEV K. 11-2.

Täidab kõiki fotograafia alale kuulu-
vaid töid tuntud maitserikkusega.
Rikkalik kogu ülesvõtteid Eesti maast,
:: :: tegelastest, sündmustest jne. :: ::

Graveerimise
ja metallipressimise töökoda

Heinrich Kiiver

Kõnetr. 9-61. Tallinnas, Pikk t. 36

Valmistab igasuguseid
märkiseid seltsidele,
:: koolidele jne. ::